

Adolescència.Trencar la incomunicació

XXVI Seminari interdisciplinari

Barcelona, 3 de desembre 2007

«La sexualitat dels adolescents»

Amparo Tomé i González

Professora de Sociologia de l'Educació a la Universitat Autònoma de Barcelona. Directora de l'equip de valors de l'IMEB

La ponent va assegurar que quan es parla de sexualitat, s'ha de tenir en compte que és un concepte històric: no sempre al llarg de la història s'ha considerat de la mateixa forma, ha evolucionat i involucionat segons les normes, l'ordre social i la influència d'estaments com les esglésies.

«Avui sembla que tot el que ens envolta té a veure amb la sexualitat, i la ciutadania comença a estar farta que a qualsevol hora del dia aparegui el tema de la sexualitat, que és una part important de la vida, del creixement i del procés educatiu integral de les persones», va dir.

Respecte als adolescents, la ponent va assegurar que hi ha la sensació que estan sempre en risc, i que la sexualitat és un risc. Les pors de les famílies i els professors tenen a veure amb embarassos no desitjats. I donat que els nois no es consideren responsables dels embarassos, la culpa sempre recau, de manera molt moralista, en les noies.

Avui la influència de l'església no té la mateixa força, les famílies estan perdudes davant situacions que no han viscut, els seus referents no estan clars i no hi ha respostes adequades perquè no hi ha espais de reflexió i diàleg. El mateix passa amb els professors.

Els nois i les noies es troben molt sols davant d'aquesta realitat complexa, precisament en un moment en que les seves relacions horitzontals són molt fortes. Però al mateix temps se senten vigilats i amb una gran pressió per arribar a ser com els altres. Potser és aquesta la raó per la qual els adolescents, quan parlen de sexualitat, no diuen la veritat, en el cas dels nois, perquè creuen que en parlar obertament posen en perill la seva masculinitat.

Al voltant de la sexualitat masculina hi ha tota una construcció, segons la qual es pensa que els nois han de ser actius i potents i tenen necessitats biològiques

diferents a les de les noies. Per altra banda, les noies són passives i no saben on posicionar-se davant la pressió dels seus companys i de les famílies.

La ponent es va preguntar si realment les famílies parlen i estableixen vincles de confiança amb els adolescents, perquè és impossible un diàleg fluid si abans no s'han establert aquestes relacions de confiança, que també demanen escolta, temps i tranquil·litat. «Quan parlem de plaer? Amb qui parlem de plaer? Perquè tenim tanta por de parlar de plaer?», es va preguntar la ponent, que va assegurar que, davant el desconeixement, les famílies traspassen la responsabilitat als experts.

Segons els resultats d'un estudi, el que més preocupa als pares i mares d'adolescents és la desconfiança: no saben on són els seus fills, què els agrada i que no; senten que els seus fills no es comuniquen amb ells.

«L'educació està íntimament relacionada amb la sexualitat, molt més que altres àrees del coneixement, perquè educar vol dir crear les condicions perquè les persones facin tot el procés de creixement de la forma més autònoma possible, que inclou també arribar a ser sexualment autònoms», va dir la ponent. Cal que les famílies parlin de sexualitat i que els nois i noies puguin parlar entre ells, per tal d'ajudar-los a que tinguin èxit en les seves relacions afectives i sexuals, donat que la sexualitat és una part molt important dels vincles relacionals bàsics per viure i conviure.

També és necessari que els adolescents sàpiguen què vol dir abús, transgressió del cos, violència sexual, violació, quins són els riscos reals i què han de fer davant un intent de violació o d'abús, com parlar d'això, amb qui i de quina forma. Un estudi fet als EEUU mostrava que en algunes escoles on s'estava treballant aquest tema s'havia reduït el número de víctimes en un percentatge força alt.

«Hem de trencar els estereotips i models equivocats que porten fracàs i malalties psíquiques», va proposar la ponent. Els nois han de poder posar-se davant el mirall i veure la masculinitat no com agressivitat i duresa, i acabar amb el mite segons el qual els nois no han de plorar, ni expressar sentiments, ni llegir poesia, perquè equivocadament es creu que això correspon a les nenes. Les noies, per la seva banda, han de trencar definitivament amb el model del príncep blau. I les famílies, les escoles i el sector educatiu en general han de crear espais de reflexió i diàleg.

Resum de les ponències realitzat per l'equip de redacció de l'Àmbit Maria Corral